

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DDF1-411/34/02/EP

Warszawa, dnia 17 grudnia 2002 r.

DECYZJA Nr DDF - 63/2002

Na podstawie art. 17 w związku z art. 12 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319 z późn. zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaje zgodę na dokonanie koncentracji polegającej na przejęciu przez Przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego „Bartimpex” S.A. z siedzibą w Mariewie kontroli nad Przedsiębiorstwem Przemysłu Fermentacyjnego „Akwawit” S.A. z siedzibą w Lesznie.

UZASADNIENIE

W dniu 24 października 2002 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej "organem antymonopolowym", na podstawie art. 44 ust. 1 w związku z art. 12 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319 z późn. zm.), zwanej dalej "ustawą", wszczął na złożony w terminie wniosek Przedsiębiorstwa Handlu Zagranicznego „Bartimpex” S.A. z siedzibą w Mariewie, zwanego dalej "Bartimpex", postępowanie antymonopolowe w sprawie koncentracji polegającej na przejęciu przez Bartimpex kontroli nad Przedsiębiorstwem Przemysłu Fermentacyjnego „Akwawit” S.A. z siedzibą w Lesznie, zwanym dalej "Akwawit", poprzez nabycie od Skarbu Państwa 85% akcji tej Spółki reprezentujących 85% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy.

Z przekazanych przez Bartimpex informacji wynika, że łączny obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji przekroczył 50 mln. EURO. Wobec spełnienia przesłanek art. 12 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy oraz niewystąpienia żadnej z przesłanek wymienionych w art. 13 ustawy, na przedsiębiorcy przejmującym kontrolę spoczywał obowiązek zgłoszenia organowi antymonopolowemu zamiaru przedmiotowej koncentracji.

Bartimpex stoi na czele grupy kapitałowej, w skład której wchodzi 18 spółek, w tym spółki zależne i powiązane, które prowadzą zróżnicowaną działalność gospodarczą. Bartimpex - zgodnie z zapisem w Statucie Spółki - prowadzi wszelką działalność

gospodarczą, w tym w szczególności w zakresie handlu zagranicznego, jednak jako przeważająca została wskazana działalność w zakresie sprzedaży hurtowej nie wyspecjalizowanej. Do grupy należą następujące spółki zależne:

- Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji CIGNA STU S.A. - ubezpieczenia majątkowe,
- Mazowieckie Konsorcjum Autostradowe S.A. - udział w realizacji rządowego projektu budowy autostrad,
- Bafri Autostrady S.A. - budowa i eksploatacja autostrad, świadczenie usług projektowych i budowlanych,
- Bank Współpracy Europejskiej S.A. - działalność bankowa,
- Polski Inwestor S.A. - inwestycje i usługi finansowe,
- Brasco-Bartimpex Holding Biopaliwowy S.A. - wydobywanie, wzbogacanie, wykonawstwo, wytwarzanie, przesyłanie i sprzedaż paliw stałych i ciekłych, w tym biopaliw (spółka nie prowadziła dotychczas działalności w zakresie obrotu paliwami),
- Kompania Spirytusowa „Wratislavia” Polmos Wrocław S.A. - produkcja spirytusu luzem,
- Bartimpex Zaawansowane Produkty Sp. z o. o. - pozyskiwanie nowych technologii lub patentu na określony wyrób (spółka nowoutworzona, nie rozpoczęła działalności).

Spółkami powiązanymi z Bartimpexem są:

- GAS-Trading S.A. - międzynarodowy obrót gazem,
- G.EN.Gaz Energia Sp. z o.o. - obrót gazem i usługi w zakresie infrastruktury gazowniczej,
- Gazociąg Szczecin Sp. z o.o. - działalność związana z budową i obsługą gazociągu,
- PolGazTelekom S.A. - usługi telekomunikacyjne, w tym: zakładanie, budowa i eksploatacja sieci i urządzeń telekomunikacyjnych i informatycznych,
- Przedsiębiorstwo Obrotu Energią i Paliwem Energo-Gaz Węglkokoks Sp. z o.o. - obrót energią i paliwami gazowymi,
- ZAO Sibgazpribor Rosja - produkcja pieców gazowych do ogrzewania mieszkań i domów oraz trzy spółki: Inwestycyjna Spółka Energetyczna IRB Sp. z o.o., IRB Deutschland Verwaltungs GmbH i IRB Deutschland GmbH & Co. KG, które zajmują się opracowywaniem i realizacją projektów związanych z sektorem energetycznym.

Akwawit, spółka w 100% należąca do Skarbu Państwa, prowadzi działalność na rynku polskim w zakresie produkcji spirytusu luzem, kwasu mlekowego i jego pochodnych oraz klejów. Ponadto świadczy usługi rekreacyjne.

Planowana koncentracja zostanie zrealizowana zgodnie z Umową Sprzedaży Akcji zawartą dnia 21 października 2002 r. pomiędzy Skarbem Państwa, właścicielem wszystkich

akcji Akwawitu, a Bartimpexem. Do umowy został załączony Program Rozwoju Spółki Akwawit, z którego wynika, że Bartimpex dokonuje tej transakcji w ramach realizacji strategii [*tajemnica przedsiębiorstwa*].

Organ antymonopolowy ustalił i zważył, co następuje:

Przedmiotowa koncentracja polegać będzie na przejęciu przez Bartimpex kontroli nad Akwawitem poprzez nabycie od Skarbu Państwa 85% akcji tej Spółki.

Zgodnie z art. 17 ustawy Prezes Urzędu w drodze decyzji wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, w wyniku której nie powstanie lub nie umocni się pozycja dominująca na rynku i wskutek czego konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona. Przez pozycję dominującą zgodnie z art. 4 pkt 9 ustawy rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%. Ocena oddziaływania koncentracji na stan konkurencji wymaga określenia rynków właściwych zarówno w aspekcie produktowym, jak i geograficznym, na które koncentracja wywiera wpływ.

Rynek właściwy.

Obaj uczestnicy koncentracji prowadzą działalność polegającą na produkcji spirytusu luzem: Bartimpex za pośrednictwem swojego przedsiębiorcy zależnego Kompanii Spirytusowej „Wratislavia” Polmos Wrocław S.A. (dalej „Polmos Wrocław”), natomiast Akwawit jako bezpośredni wytwórca spirytusu. Działalność obu ww. przedsiębiorców w zakresie produkcji i sprzedaży spirytusu prowadzona jest na terytorium Polski. Za właściwy rynek w aspekcie produktowym i geograficznym należy zatem uznać krajowy rynek spirytusu. Ze względu na sposób zastosowania oraz właściwości spirytusów rynek ten dzieli się na dwa podstawowe segmenty: rynek spirytusów wykorzystywanych do celów konsumpcyjnych, tzw. spirytusów rektyfikowanych, i rynek spirytusów odwodnionych, które wykorzystywane są do celów przemysłowych. Spirytusy rektyfikowane wykorzystywane są do produkcji wódek i do uszlachetniania innych trunków, natomiast spirytusy odwodnione mają zastosowanie w produktach przemysłów: poligraficznego, farmaceutycznego (np. leki, spirytus salicylowy), kosmetycznego (np. dezodoranty, wody perfumowane), chemicznego (np. rozcieńczalniki, rozpuszczalniki, denaturat) oraz paliwowego do produkcji bioetanolu. Bioetanol uzyskuje się w procesie odwadniania spirytusu surowego produkowanego z

surowców pochodzenia rolniczego lub produktów ubocznych i odpadów. Jest on wykorzystywany jako biokomponent dodawany do ropopochodnych paliw płynnych.

Rynek biokomponentów nie jest rynkiem dojrzałym, jakkolwiek można uznać, że wyszedł z fazy początkowej. Biorąc pod uwagę ekologiczny charakter paliw z udziałem biokomponentów można przewidywać znaczny rozwój tego rynku w najbliższych latach, tym bardziej że produkcja biopaliw jest wspierana przez rządy wielu krajów. Unia Europejska zaleca, aby biopaliwa stanowiły w 2005 r. 2%, a w roku 2010 5,75% rynku paliw.

Struktura podmiotowa rynku.

Rynek spirytusu jest rynkiem w dużym stopniu regulowanym przez państwo. Na produkcję spirytusu należy uzyskać zezwolenie od ministra właściwego do spraw rynków rolnych, który określa także wielkość produkcji tego spirytusu. Przyznawany limit na produkcję spirytusu nie może przekraczać mocy produkcyjnych przedsiębiorcy występującego o wydanie zezwolenia na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na produkcję spirytusu rektyfikowanego posiada aktualnie 38 przedsiębiorców. W rynku spirytusów rektyfikowanych największymi konkurentami Akwawitu i Polmosu Wrocław są: ZPS „Polmos” Toruń z 15% udziałem w rynku, Wyborowa S.A. (dawniej ZPS „Polmos” Poznań S.A.), z 11% udziałem w rynku oraz MWW „Polmos” Jozefów S.A., która osiągnęła w 2001 r. 9% udział w rynku.

Według danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi aktualnie 34 przedsiębiorców posiada zezwolenia na odwadnianie spirytusu, jednak w 2001 i 2002 r. tylko 14 z nich prowadziło działalność w tym zakresie. Oznacza to, że zdolności wytwórcze w zakresie działalności polegającej na produkcji spirytusu odwodnionego pozostają w dużym stopniu niewykorzystane. Do największych producentów konkurujących z uczestnikami koncentracji na rynku właściwym należą:

- Fabryka Wódek Gdańskich "Polmos" S.A. w Starogardzie Gdańskim, z 16% udziałem w rynku spirytusu odwodnionego przeznaczonego do produkcji bioetanolu,
- Petrochemia Blachownia S.A.. w Kędzierzynie Koźlu z 14 % udziałem w ww. rynku,
- Wielkopolskie Zakłady Farmaceutyczne BIO-WIN S.A.. w Murowanej Goślinie z 12% udziałem w ww. rynku,
- Agro-Eko-Gazolin S.A.. z 10% udziałem w ww. rynku.

Dla rynku spirytusu import ma niewielkie znaczenie z uwagi na stawkę celną, która wynosi aktualnie 268%. Wg danych GUS w 2001 r. import spirytusu odwodnionego wyniósł zaledwie 17 396 litrów.

Skutki koncentracji na rynku właściwym.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (dalej GUS) w 2001 r. wyprodukowano 91,952 mln litrów spirytusu rektyfikowanego. Produkcja spirytusu rektyfikowanego Akwawitu wynosiła 21,956 mln litrów, co stanowi ok. 24% rocznej produkcji tego wyrobu. Polmos Wrocław wyprodukował 9,630 mln litrów spirytusu rektyfikowanego, co stanowi ok. 10,5% produkcji rocznej. Obaj uczestnicy koncentracji uzyskali więc łączny udział w rynku produkcji spirytusu rektyfikowanego wynoszący ok. 34,4%.

W dokonanym zgłoszeniu Bartimpex podaje odmienne dane dotyczące udziału Akwawitu i Polmosu Wrocław w rynku spirytusu rektyfikowanego. Wg tych danych obaj uczestnicy koncentracji uzyskali w 2001 r. łączny udział w rynku sprzedaży spirytusu rektyfikowanego w ujęciu wartościowym wynoszący ponad 40%. W dokonywanej ocenie skutków przedmiotowej koncentracji organ antymonopolowy wykorzystał dane GUS.

Według danych Ministerstwa Rolnictwa sprzedaż spirytusu odwodnionego wyniosła w 2001 r. 67,676 mln. litrów. Akwawit osiągnął w 2001 r. ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % udziału w rynku sprzedaży spirytusu odwodnionego. Udział w rynku drugiego uczestnika koncentracji, Polmosu Wrocław, wyniósł w 2001 r. ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] %. Tak więc łączny udział obu uczestników koncentracji w rynku spirytusu odwodnionego wynosi ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] %. Powyższe wskaźniki nie oznaczają jednak, że Bartimpex faktycznie uzyska taką pozycję rynkową w wyniku koncentracji, bowiem w najbliższej przyszłości rynek spirytusu odwodnionego będzie rynkiem regulowanym w większym niż dotychczas stopniu. Projekt ustawy o organizacji rynku biopaliw ciekłych oraz biokomponentów do ich produkcji, która będzie prawdopodobnie obowiązywała od 1 lipca 2003 r., zakłada wprowadzenie ustawowego obowiązku stosowania dodatku spirytusu odwodnionego do benzynowego paliwa silnikowego. W wyniku wprowadzenia tego obowiązku nastąpi administracyjne limitowanie wielkości produkcji krajowej produkcji biokomponentów i będą ustalane roczne limity produkcji dla każdego producenta bioetanolu. W tej sytuacji nastąpi ograniczenie działania mechanizmów rynkowych, a pozycja rynkowa danego producenta zależeć będzie od limitu produkcji przyznanego

przez ministra właściwego do spraw rynków rolnych, który powinien uwzględniać w swoich decyzjach zapotrzebowanie na biokomponenty w skali roku i ustalać limity produkcji dla poszczególnych wytwórców. Szacowana wielkość zapotrzebowania na bioetanol przy założeniu 4,5% dodatku tego biokomponentu do benzyn wyniesie w najbliższych latach 338 mln. litrów, a przy poziomie 3,5% - 262 mln. litrów.

Jak wynika z informacji Bartimpexu łączne moce produkcyjne Polmosu Wrocław i Akwawitu. wynosiły w 2001 r. ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % całkowitych zdolności produkcyjnych wszystkich producentów spirytusu odwodnionego. Bartimpex zobowiązał się w umowie prywatyzacyjnej Polmosu Wrocław do rozbudowy w 2003 r. instalacji do produkcji bioetanolu do poziomu [tajemnica przedsiębiorstwa] mln litrów, natomiast zdolności produkcyjne Akwawitu po rozbudowie instalacji wynosić będą [tajemnica przedsiębiorstwa] mln litrów rocznie. Tak więc łączne moce Bartimpexu po koncentracji mogą wynosić w 2003 r. [tajemnica przedsiębiorstwa] mln litrów spirytusu odwodnionego, a od 2004 roku – [tajemnica przedsiębiorstwa] mln. litrów. Zamierzenia dotyczące wzrostu zdolności produkcyjnych innych przedsiębiorców działających na rynku bioetanolu nie są aktualnie znane.

Powyższe rozważania dotyczą sytuacji po wejściu w życie przepisów, które stanowią aktualnie przedmiot dyskusji w Parlamencie, natomiast przy obowiązujących przepisach dokonano następujących ustaleń:

- łączny udział uczestników koncentracji w rynku spirytusu, na który wywiera ona wpływ w układzie horyzontalnym, wynosi odpowiednio: ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % dla spirytusu rektyfikowanego i ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % dla spirytusu odwodnionego; taki poziom udziału w rynku nie rodzi domniemania uzyskania przez Bartimpex w wyniku koncentracji pozycji dominującej (ponad 40% udziału w rynku),
- struktura podmiotowa rynku spirytusu (duża liczba potencjalnych uczestników rynku spirytusu odwodnionego, w tym konkurentów reprezentujących podobną skalę działania) powoduje, że odbiorcy mają zapewnione alternatywne źródła zakupów; nie istnieje zatem dla Bartimpexu, ani nie powstanie po dokonaniu koncentracji, możliwość „działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów”.

Jednocześnie organ antymonopolowy ustalił, że przedmiotowa koncentracja nie wywiera wpływu na rynek w układzie konglomeratowym, natomiast w chwili rozpoczęcia przez Brasco-Bartimpex Holding Biopaliwowy S.A., spółkę zależną Bartimpexu, działalności

w zakresie wytwarzania i sprzedaży paliw stałych i ciekłych, w tym biopaliw, może wywierać wpływ w układzie wertykalnym na rynek wytwarzania i sprzedaży paliw płynnych. Spółka ta nie rozpoczęła jednak jeszcze działalności.

Oznacza to, że spełnione zostały przytoczone wcześniej przesłanki art. 17 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do sądu ochrony konkurencji i konsumentów - za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
DYREKTOR
Departamentu Instytucji
Finansowych, Usług i Rolnictwa
Marek Wojtkiewicz

Otrzymuje:
Przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego
„Bartimpex” S.A.
Mariew 14/151
05-083 Zaborów

za pośrednictwem pełnomocnika:
Pani Katarzyny Olędzkiej
„S. Sołtysinski, A. Kawecki, & A. Szlęzak
Doradcy Prawni” Spółka Komandytowa
ul. Wawelska 15B
02-034 Warszawa